

Granskning av årsredovisning 2017-12-31 Jönköpings kommun

Mars 2018, Pernilla Rehnberg och Torbjörn Bengtsson

Innehåll

Sammanfattning	1
1. Inledning	3
2. Granskningsresultat	5

Sammanfattning

Uppdrag och Bakgrund

Revisorerna ska enligt kommunallagen pröva om räkenskaperna är rättvisande samt bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska biläggas årsbokslutet.

Revisionsfråga

Är räkenskaperna rättvisande och är resultatet i årsbokslutet förenligt med de mål fullmäktige beslutat?

Underliggande revisionsfrågor:

- Kvalitetssäkring av årsredovisningens delar. Innehåller dokumentet den information som föreskrivs av lag om kommunal redovisning samt gällande rekommendationer?
- Granskning av väsentliga resultat- och balansposter med avseende på fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering, värdering, äganderätt och förpliktelser samt innehåll och presentation.
- Redogör årsredovisningen för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut? Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Är resultatet i årsbokslutet förenligt med de mål fullmäktige beslutat?
- Är balanskravet uppfyllt?

Revisionskriterier

Följande revisionskriterier används:

- Kommunallagen
- Kommunala redovisningslagen

- God revisionssed för kommunal verksamhet
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

Svar på revisionsfrågan

Vår bedömning är att årsredovisningen i allt väsentligt innehåller uppgifter som är väsentliga för att bedöma verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning. Vi bedömer räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande och att resultatet i årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål fullmäktige beslutat för god ekonomisk hushållning.

Vår bedömning skiljer sig delvis från kommunstyrelsens bedömning avseende verksamhetsmålen. Vi anser att resultatet i årsredovisningen endast delvis är förenligt med de verksamhetsmål fullmäktige beslutat för god ekonomisk hushållning.

Iakttagelser

Vid granskning av väsentliga resultatposter och balansposter har vi gjort följande noteringar:

- Avsättning för att sluttäcka avfallsdeponin i Hult uppgår till 49,6 mkr. Vi har noterat att beräkningen av avsättningen är beroende av flertalet osäkra parametrar och framtidsbedömningar. Avsättningen bedöms av kommunen vara bästa bedömning per rapportdatum. Vår bedömning är att avsättningens storlek kan vara osäker.
- Vi har vidare noterat att kommunen påbörjat arbetet med komponentredovisning för nyanskaffningar under året. Tillgångar anskaffade innan 2017 redovisas ej enligt komponentmetoden. Kommunen följer därmed inte god redovisningssed och en

implementering av komponentavskrivning skulle kunna medföra att de årliga avskrivningarna ändras materiellt.

- Årets resultat är 261 mkr, totalt justerat resultat för balanskravet är 242 mkr. Det lagstadgade balanskravet för 2017 är därmed uppfyllt. Föregående år var justerat resultat för balanskravet 248 mkr, vilket innebar att kommunen även uppfyllde balanskravet föregående år.
- Kommunen har antagit 21 mål för 2017, varav 4 är finansiella mål och 17 är verksamhetsmål. Enligt kommunstyrelsens bedömning är samtliga av de 4 finansiella målen uppfyllda och 11 av de 17 verksamhetsmålen uppfyllda.
- Kommunstyrelsen har inte formulerat någon konkret bedömning av måluppfyllelsen för 5 av målen i årsredovisningen.
- Vår analys av kommunens totala resultaträkning i relation till föregående period och årets budget visar inte på några väsentliga oförklarade differenser.

Rekommendationer

Vi har noterat att kommunfullmäktige har antagit 17 verksamhetsmål varav 11 har uppfyllts, 3 ej uppfyllts och 3 har osäker bedömning. Vi rekommenderar kommunstyrelsen och nämnderna att arbeta för en förbättrad måluppfyllelse.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att för varje enskilt verksamhetsmål i årsredovisningen lämna sin konkreta bedömning av måluppfyllelsen.

Vi rekommenderar kommunen att implementera komponentredovisning på samtliga anläggningstillgångar. Det är även viktigt att kommunen till dess att komponentavskrivningen är implementerad upplyser i sina redovisningsprinciper om vilka avvägningar och prioriteringar som har gjorts samt om den ekonomiska effekt en implementering av komponentavskrivning hade medfört.

Vid genomgång av kommunens avstämningar av balansposter noteras att det i efterhand inte är möjligt att verifiera att avstämning har skett. Vår rekommendation är att kommunen i samband med bokslut sammanställer samtliga avstämningsbilagor där det tydligt framgår att avstämning har skett mot underliggande underlag och om några avvikelser finns mellan huvudbok och underlag. Vidare bör även externa underlag bifogas så att avstämning av balansposterna kan kontrolleras i efterhand.

Jönköping den 16 mars 2018

DELOITTE AB

Pernilla Rehnberg
Auktoriserad revisor

1. Inledning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Jönköpings kommun har Deloitte genomfört en granskning av kommunens årsredovisning per 2017-12-31.

Enligt Lag om kommunal redovisning (KRL) ska en kommuns årsredovisning redogöra för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut. Rådet för kommunal redovisning (RKR), vars huvuduppgift är att främja och utveckla god redovisningssed i kommuner och landsting i enlighet med KRL, har gett ut rekommendationer för den kommunala redovisningen. I tillämpliga delar ska även normering från Redovisningsrådet och Bokföringsnämnden användas. Enligt KRL och kommunallagen (KL) är det kommunstyrelsen som ansvarar för årsredovisningens upprättande.

1.1 Uppdrag och bakgrund

Revisorerna ska enligt kommunallagen pröva om räkenskaperna är rättvisande samt bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska biläggas årsbokslutet.

1.2 Revisionsfråga

Är räkenskaperna rättvisande och är resultatet i årsbokslutet förenligt med de mål fullmäktige beslutat?

Underliggande revisionsfrågor:

- Kvalitetssäkring av årsredovisningens delar. Innehåller dokumentet den information som föreskrivs av lag om kommunal redovisning samt gällande rekommendationer?
- Granskning av väsentliga resultat- och balansposter med avseende på fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering,

värdering, äganderätt och förpliktelser samt innehåll och presentation.

- Redogör årsredovisningen för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Är resultatet i årsbokslutet förenligt med de mål fullmäktige beslutat?
- Är balanskravet uppfyllt?

1.3 Revisionskriterier

Följande revisionskriterier används:

- Kommunallagen
- Kommunala redovisningslagen
- God revisionssed för kommunal verksamhet
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

1.4 Avgränsning

Granskningen omfattar genomgång av årsredovisningen med fokus på förvaltningsberättelse, verksamhetsredovisningen, resultat- och balansräkning, kassaflödesanalys, nothänvisningar och sammanställd redovisning.

1.5 Metod

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed för kommunal verksamhet. Det innebär att vi har planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. Revisionen har innefattat att utifrån en bedömning av väsentlighet och risk granska ett

särskilt urval av underlag till belopp och annan information i räkenskapshandlingarna.

I revisionen har också ingått att pröva redovisningsprinciperna och kommunstyrelsens tillämpning av dem. Det ingår även att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som kommunstyrelsen gjort när de upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen.

2. Granskningsresultat

2.1 Kvalitetssäkring av årsredovisningens delar

Nedan presenteras vår granskning av årsredovisningen baserat på revisionskriterierna. För att tydliggöra huruvida kommunens

årsredovisning är i överensstämmelse med kommunallagen och lagen om kommunal redovisning finns nedan en tabell över ett antal lagkrav:

Lagkrav	Lagrum	Uppfyller?
Ska innehålla en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet	KRL 4 kap 1 §	Ja
Sådana förhållanden som inte ska redovisas i balans- eller resultaträkningarna, men som är viktiga för bedömningen av kommunens resultat och ställning	KRL 4 1§ 1 p	Ja
Upplysning om händelser av väsentlig betydelse som inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut	KRL 4 kap 1 § 2 p	Ja
Upplysning om kommunens förväntade utveckling	KRL 4 kap 1§ 3 p	Ja, återfinns i avsnittet "Omvärld och verksamhet" i förvaltningsberättelsen sidan 12-18 i årsredovisningen.
Väsentliga personalförhållanden och uppgift om sjukfrånvaro	KRL 4 kap 1§ 4 p KRL 4 kap 1a§	Ja
Kommunens investeringsverksamhet	KRL 4 kap 2§	Ja, återfinns i avsnittet "Ekonomisk redovisning".
Redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten	KRL 4 kap 3§	Ja, återfinns i avsnittet "Ekonomisk redovisning".
Hur ett eventuellt negativt resultat ska regleras – balanskravet	KRL 4 kap 4§	Ja
Hur målen för god ekonomisk hushållning uppnåtts	KRL 4 kap 5§	Finansiella mål 4 av 4 mål är uppfyllda. Verksamhetsmål 11 av 17 mål är uppfyllda och 3 mål är ej uppfyllda. Resterande 3 mål bedöms osäkert om målen uppnåtts.

Uppställningen av årsredovisningen bör överensstämma med resultaträkning, kassaflödesanalys och balansräkning enligt årsredovisningen under det närmast föregående räkenskapsåret. Vidare bör årsredovisningen innehålla väsentliga nyckeltal och jämförelsesiffror för motsvarande period föregående år. Motsvarande redovisningsprinciper bör också gälla. Dessutom bör väsentliga notupplysningar ingå.

Uppställningarnas form beträffande resultat- och balansräkning, kassaflödesanalys, noter och övriga finansiella analyser för kommunen överensstämmer med uppställningen i senaste årsredovisningen. Utfallet för rapportperioden avseende kommunen jämförs med utfallet för motsvarande period 2016 samt med motsvarande period 2015. Kommunen anser att en jämförelse med tre år ger läsaren en ökad förståelse för fluktuationer mellan åren. Uppställningsformerna överensstämmer med senaste årsredovisningen.

Årsredovisningen omfattar både kommunen och kommunkoncernen. Årsredovisningen innehåller en koncernredovisning för applicerbara delar.

Iakttagelse

Vår bedömning är att årsredovisningen i allt väsentligt innehåller den information som föreskrivs av lag om kommunal redovisning samt gällande rekommendationer.

2.1 Måluppfyllelse

Vi har tagit del av kommunens årsredovisning som avser perioden 2017-01-01 till 2017-12-31.

Vi har haft KRL 9 Kap, Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer samt Sveriges kommunala yrkesrevisorers (Skyrev) rekommendationer som utgångspunkt vid vår granskning. Vi har inriktat oss på följande punkter;

- Måluppfyllelse
- Väsentliga balansposter stäms av regelbundet
- Noteringar från väsentliga balansposter
- Resultatanalys

- Sammanfattande kontroll av efterlevnad av regelverk.

Kommunallagen reglerar att kommunfullmäktige ska anta mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Jönköpings kommuns kommunfullmäktige har fastställt en Verksamhets- och investeringsplan med budget för 2017 (VIP 2017-2019) per 2016-10-27 i vilken kommunens finansiella och verksamhetsrelaterade mål presenteras.

Revisorerna ska granska årsredovisningen med avseende på måluppfyllelse. Revisorerna ska efter sin granskning skriva ett särskilt utlåtande till kommunfullmäktige.

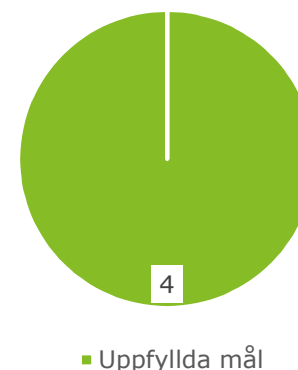
Granskningen av årsredovisningen ska vara av mer översiktlig karaktär. Det huvudsakliga syftet är att ge fullmäktige ledning för den fortsatta styrningen av verksamheten för att en god ekonomisk hushållning uppnås.

2.1.1 Är de finansiella målen uppfyllda?

I årsredovisningen ska de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning anges. De finansiella målen ska ange en tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen. Den finansiella redovisningen, d.v.s. externredovisningen utgör underlag. Ett exempel på vad som kan ingå i den finansiella målsättningen är resultatkrav för att bibehålla nuvarande service. Resultatkravet bör ligga på en nivå som konsoliderar ekonomin. Andra exempel på mål är skuldsättningen på kort och lång sikt, soliditet samt hur investeringar och pensioner ska finansieras. Det är viktigt att mål och riktlinjer uttrycker realism och handlingsberedskap samt att de kontinuerligt utvärderas och omprövas.

För uppföljning av de finansiella målen se nedan tabell.

Kommunstyrelsens bedömning - finansiella mål

Tabell 1. Uppfyllelse av finansiella mål

Finansiella mål	Återkoppling till målen i årsredovisningen	Kommunstyrelsens bedömning	Deloitte's bedömning
Resultatnivån ska uppgå till lägst 1,5 procent av skatteintäkter och statsbidrag i genomsnitt över mandatperioden.	Målet att resultatet ska uppgå till lägst 1,5 %. Resultatnivån per 2017-12-31 är 3,3 %.	Uppnått.	Uppnått.
Kostnaderna för affärsverksamheterna, VA, avfallshantering och Miljöhantering i Jönköping, ska var och en för sig i sin helhet finansieras med avgifter.	Utfallet för 2017 visar att VA gör ett positivt resultat på 14 mkr (överförs till investeringsfond). Avfallshantering gör ett negativt resultat på 9 mkr (täcks av tidigare års positiva resultat). Miljöhantering gör ett överskott på 11 mkr.	Uppnått.	Uppnått.
Kommunens soliditet, d.v.s. andelen tillgångar som finansieras med eget kapital, ska uppgå till minst 50 %.	Soliditeten i kommunen anger förmågan att motstå förluster och överleva på längre sikt. Kommunens soliditet per 2017-12-31 är 53 %.	Uppnått.	Uppnått.
Kommunens låneskuld för den skattefinansierade verksamheten kan variera mellan 0-800 miljoner kronor.	Kommunens låneskuld per 2017-12-31 uppgår till 80 mkr.	Uppnått.	Uppnått.

Iakttagelse

Totalt har Jönköpings kommunfullmäktige antagit fyra finansiella mål för år 2017, varav samtliga presenteras i årsredovisningen. Kommunstyrelsens bedömning är att samtliga fyra mål uppfylls per 2017-12-31.

Vår bedömning är att samtliga fyra finansiella mål uppfylls per bokslutsdagen och är relevanta för kommunens styrning.

2.1.2 Är de verksamhetsrelaterade målen uppfyllda?

Enligt KL skall det i årsredovisningen finnas en beskrivning av hur de uppsatta verksamhetsmålen uppfyllts. I VIP 2017-2019 presenterades en strukturerad uppställning av fullmäktiges övergripande verksamhetsrelaterade mål. I årsredovisningen har kommunen valt att presentera samtliga mål som återfinns i VIP.

Totalt har kommunfullmäktige fastställt 17 verksamhetsmål som delats upp i fem olika områden. De områden där kommunen följer upp sina verksamhetsmässiga mål per delår är *attraktiv kommun, hållbart samhälle, medborgare, verksamhet och arbetsgivare*. Målen i sig är inte formulerade så att mätning tillåts, utan fullmäktige har istället beslutat om målindikatorer till varje enskilt mål. Ett mål ("övergripande jämställdhetsmål") har tillkommit sedan föregående år. Fullmäktige har inte fastställt någon målindikator för detta mål i VIP 2017-2019.

I årsredovisning har uppföljning utförts på ett strukturerat sätt med nämndrapporter under respektive verksamhetsmål. Till skillnad från föregående år följer 2017 års årsredovisning den målstruktur som fastställts i VIP. I årsredovisningen

framgår enbart målen, inte vad deras specifika målindikatorer är. Vissa av de underliggande nämndrapporterna anger dock respektive målvärde.

Kommunstyrelsen har följt upp måluppfyllelsen genom att färgmarkera målen efter uppfyllnadsgrad:

- Grönt: Målet har uppnåtts
- Gult: Osäker bedömning om målet uppnås
- Rött: Målet har ej uppnåtts.

Nedan beskrivs måluppföljningen för varje enskilt verksamhetsmål inom respektive målområde.

Attraktiv kommun

Målformuleringen gällande en attraktiv kommun har utmynnat i tre mål med en målindikator per mål.

Service och bemötande mot näringslivet

- Jönköpings kommun ska vara en aktiv part och ha goda relationer med det samlade näringslivet. Kommunens förvaltningar ska ge god service, ett gott bemötande och arbeta för en ökad tillgänglighet.
 - o *Målindikator: Företagarnas helhetsbedömning av kommunens service till företagen. Mäts genom SKL:s Nöjd-Kund-Index "Insikten" i förhållande till möjliga 100. Avser myndighetsområdena brandtillsyn, bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd samt serveringstillstånd.*

Det samlade Nöjd-Kund-Indexet har ökat sedan senaste mätningen år 2014. Målet bedöms uppnått vid bokslutet.

Tabell 2. Service och bemötande mot näringslivet

Kommunens bedömning	Deloittes bedömning
Uppnått.	Uppnått.

Tillgång till snabbt bredband

- Övergripande mål för bredbandsutbyggnaden i kommunen är att år 2020 ska 90 % av alla hushåll och företag i Jönköpings kommun, såväl tätort som landsbygd, ha tillgång till snabbt bredband. Med snabbt bredband avses en teoretisk hastighet på 100 Mbit/s eller faktisk hastighet på 50 Mbit/s.
 - o *Målindikator: Andelen hushåll och arbetsställen med tillgång till snabbt bredband ska vara 90 % år 2020.*

Det antagna målet har delvis följts upp i årsredovisningen. För att nå målet på 90 % krävs att i genomsnitt 4 000 hushåll per år får tillgång till snabbt bredband. Under 2018 beräknas sådan tillgång skapas för 5 000 nya hushåll. Fibernätet i tätorten beräknas vara utbyggt år 2019 och på landsbygden senast år 2020. Kommunstyrelsen bedömer att målet med största sannolikhet uppnås.

Vi noterar dock att målet även avser företag, vilket inte kommenteras i årsredovisningen. Det framgår dock av årsredovisningens statistik att c:a 55 % av företagen hade tillgång till snabbt bredband år 2016, med en ungefärlig ökningstakt på 5 % årligen. Med denna takt kommer c:a 75 % av företagen ha tillgång till snabbt bredband år 2020. Vår bedömning är därmed att målet ej uppnås.

Tabell 3. Tillgång till snabbt bredband

Kommunens bedömning	Deloittes bedömning
Uppnått.	Ej uppnått.

Bostadsförsörjning

- En avgörande fråga för kommunens utveckling är byggandet av bostäder i alla delar av kommunen. Målet är 800 påbörjade bostäder i genomsnitt per år fram till år 2020.
 - o *Målindikator: Antalet påbörjade bostäder ska i genomsnitt vara minst 800 per år.*

Det antagna målet för bostadsförsörjning har följts upp i bokslutet och under 2017 påbörjades byggnation av 943 bostäder. Målet bedöms vara uppnått vid årsbokslutet.

Tabell 4. Bostadsförsörjning

Kommunens bedömning	Deloittes bedömning
Uppnått.	Uppnått.

Tabell 5. Kommunstyrelsens bedömning måluppfyllelse:

Attraktiv kommun

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal osäker bedömn.	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätta mål
3	3	0	0	0

Hållbart samhälle

Hållbart samhälle som målområde innefattar ett verksamhetsmål med två tillhörande målandikatorer.

Hållbart resande

- I en växande kommun är det nödvändigt att arbeta med hållbart resande. Alla trafikslagen behöver god tillgänglighet då Jönköping är ett viktigt regioncentrum. Gång, cykel och kollektivtrafik ska ta en ökande andel av trafiken.
 - Målandikator: Kommunen har som mål att fördubbla antalet kollektivresor (170) per invånare till år 2020 jämfört med 2007.*
 - Målandikator: Cykelresor i centrala centrum ska öka med 25 % till år 2020 utifrån 2015 års värde.*

Mätning av resor med kollektivtrafiken visar en positiv utveckling, men vidtagna åtgärder enligt handlingsprogram har ej varit tillräckliga för att nå verksamhetsmålet. Vi noterar att kommunen inte är huvudman för kollektivtrafiken och därmed har begränsad möjlighet att påverka taxor eller på vilket sätt trafiken utförs.

Kommunstyrelsen anger i årsredovisningen att antalet cykelresor visar en mycket positiv trend och att 2020 års mål förväntas nås tidigare. Vi noterar dock att statistiken i årsredovisningen visar en kraftig minskning i antalet cykelresor. Vår bedömning är att det är osäkert om målet uppfylls.

Kommunstyrelsen har inte formulerat någon bedömning av målet som helhet i bokslutet. Målets färgmarkering indikerar

dock att kommunstyrelsen är osäker på om målet har uppnåtts. Vår sammantagna bedömning av målandikatorerna är att målet ej har uppnåtts.

Tabell 6. Hållbart resande

Kommunens bedömning	Deloitte's bedömning
Osäkert om målet uppnåtts.	Ej uppnått.

Tabell 7. Kommunstyrelsens bedömning måluppfyllelse:

Hållbart samhälle

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal osäker bedömn.	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätta mål
1	0	1	0	0

Medborgare

Sex mål finns formulerade i VIP 2017-2019 gällande området medborgare, varav fem mål har tillhörande målandikatorer. Ett mål saknar fastställd målandikator.

Övergripande jämställdhetsmål

- Alla kvinnor och män, flickor och pojkar, som är invånare eller vistas i Jönköpings kommun ska ha rätt till bemötande, service och myndighetsutövning som är likvärdig oavsett kön.
 - Målandikator saknas.*

Enligt årsredovisningen har ett antal åtgärder genomförts i kommunens verksamheter under året för att öka jämställdheten. Kommunfullmäktige har dock ej fastställt någon målandikator för målet. Kommunstyrelsen har inte formulerat någon bedömning av måluppfyllelsen i

årsredovisningen, men målets färgmarkering indikerar att målet bedöms som uppnått. Vår bedömning är att målet ej har mätts.

Tabell 8. Övergripande jämställdhetsmål

Kommunens bedömning	Deloitte's bedömning
Uppnått.	Ej mätt.

Integrationsarbete

- Målet med kommunens integrationsarbete är framför allt att fler kvinnor och män ska komma i arbete snabbare. Särskilt fokus behöver riktas mot utlandsfödda kvinnor.
 - Målindikator: Förvärvsfrekvensen för utrikes födda fördelat på män och kvinnor jämfört med riket.*

Det antagna målet har följts upp i bokslutet. Förvärvsfrekvensen för utrikes födda ökade under 2016 till 63 % (1 % ökning sedan år 2015 och 3 % sedan år 2014). Målet bedöms vara uppnått.

Tabell 9. Integrationsarbete

Kommunens bedömning	Deloitte's bedömning
Uppnått.	Uppnått.

Barngruppernas storlek i förskolan

- Små barn behöver små barngrupper. Målet för barngruppernas storlek ska under mandatperioden 2015-2018 vara max 12 barn i småbarnsgrupp och 18 barn i syskongrupp.
 - Målindikator: Årsgenomsnittet av antal barn per småbarnsgrupp 1-3 år ska vara max 12 barn.*

- Målindikator: Årsgenomsnitt av antal barn per grupp 3-5 år ska vara max 18 barn.*

Småbarnsgruppernas storlek har ökat något medan 3-5-årsgrupperna är oförändrade i storlek. Båda grupperna har dock något fler än 12 respektive 18 barn per grupp. Kommunstyrelsen har inte uttryckt någon bedömning av måluppfyllelsen i årsredovisningen, men målets färgmarkering indikerar att målet ej har uppnåtts.

Tabell 10. Barngruppernas storlek i förskolan

Kommunens bedömning	Deloitte's bedömning
Ej uppnått.	Ej uppnått.

Kunskaper för livet

- Förskolans och skolans uppgift är att ge våra barn och elever de kunskaper som är nödvändiga för att leva och fungera i ett modernt samhälle och tillsammans med föräldrarna fostra dem till ansvarskännande medborgare. Andelen pojkar och flickor som i årskurs 9 är behöriga till gymnasiet och som fullföljer gymnasieutbildningen med en examen inom tre år ska öka.
 - Målindikator: Andelen elever i år 9 som är behöriga till nationellt program på gymnasiet ska öka.*
 - Målindikator: Andelen gymnasieelever med examen inom tre år ska öka.*

Andelen elever som är behöriga till nationellt gymnasieprogram har minskat sedan föregående år. Andelen elever som fullföljer gymnasiet inom tre år har ökat om alla elever i kommunens skolor inkluderas i statistiken, men minskat om endast elever folkbokförda i Jönköpings kommun

beaktas. Kommunstyrelsen uttrycker ingen bedömning av målindikatorerna, men målets färgmarkering indikerar att kommunstyrelsen sammanvägt är osäker på om målet uppnåtts.

Vår sammantagna bedömning (då en av målindikatorerna ej uppnåtts) är att målet ej har uppnåtts.

Tabell 11. Kunskaper för livet

Kommunens bedömning	Deloittes bedömning
Osäkert om målet uppnåtts.	Ej uppnått.

Värdegrundsarbete för skolverksamhet

- Värdegrundsarbete ska genomsyra all skolverksamhet och alla barn och elever ska känna sig trygga, sedda och respekterade för den de är.
 - o *Målindikator: Andelen elever som känner sig trygga i skolan åk 5 ska öka.*
 - o *Målindikator: Andelen elever som känner sig trygga i skolan åk 8 ska öka.*
 - o *Målindikator: Andelen elever i åk 5 som upplever sig få hjälp av lärare vid behov ska öka.*
 - o *Målindikator: Andelen elever i åk 8 som upplever sig få hjälp av lärare vid behov ska öka.*

Av årsredovisningen framgår att upplevelsen av trygghet i åk 5 är oförändrad, medan den totalt ökat med 1 % i åk 8. Indikatorn avseende hjälp vid behov är oförändrad i åk 5 och har totalt minskat med 2 % i åk 8. Kommunstyrelsen formulerar ingen sammanvägd bedömning av måluppfyllelsen, men färgmarkeringen anger osäkerhet om målet uppnås.

Vår bedömning (då två indikatorer ej uppfyllts) är att målet ej har uppnåtts vid bokslutet.

Tabell 12. Värdegrundsarbete för skolverksamhet

Kommunens bedömning	Deloittes bedömning
Osäkert om målet uppnås.	Ej uppnått.

Minskat utanförskap och ökad sysselsättning

- Kommunen har tillsammans med staten ett särskilt ansvar för att fler ungdomar, invandrare, funktionsnedsatta och långtidsarbetslösa kvinnor och män snabbare kommer in på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor och män som vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet börjat arbeta eller studera ska öka.
 - o *Målindikator: Andelen deltagare i prioriterade arbetsmarknadsinsatser som vid avslut har börjat arbeta eller studera ska öka.*

Statistiken i årsredovisningen visar att en något lägre andel i de prioriterade grupperna gått vidare till arbete eller studier vid avslutade insatser jämfört med föregående år. Kommunstyrelsen har dock inte gjort någon bedömning av måluppfyllelsen utöver färgmarkeringen som indikerar att målet ej uppnåtts. Vår bedömning är att målet ej uppnås.

Tabell 13. Minskat utanförskap och ökad sysselsättning

Kommunens bedömning	Deloittes bedömning
Ej uppnått.	Ej uppnått.

Tabell 14. Kommunstyrelsens bedömning måluppfyllelse: Medborgare

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal osäker bedömn.	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätta mål
6	2	2	2	0

Verksamhet

För målområdet verksamhet har kommunfullmäktige beslutat om fyra mål med tillhörande målbildindikatorer.

Mångfald av boendeformer

- En mångfald i boendeformer gör det lättare att anpassa äldreomsorgen till den enskildes behov. Antal trygghetsboenden behöver därför bli fler. Målsättningen är att det 2018 ska finnas minst fem trygghetsboenden i kommunen, varav två kommunala.
 - Målbildindikator: Antal trygghetsboenden i kommunen, kommunala och privata, ska öka. Det ska 2018 finnas minst 5 trygghetsboenden i kommunen, varav 2 kommunala.*

Målet har följts upp i årsredovisningen. Kommunstyrelsen uttalar ingen bedömning av måluppfyllelsen, men av färgmarkeringen framgår att målet anses uppnått.

Vår bedömning är att målet ej uppnått, då endast 3 trygghetsboenden idag finns i kommunen. De s.k. seniorboende som finns tillåter inflytt vid lägre ålder än trygghetsboende, varav de två boendeformerna inte kan likställas.

Tabell 15. Mångfald av boendeformer

Kommunens bedömning	Deloitte's bedömning
Uppnått.	Ej uppnått.

Kontinuitet i bemanningen

- Kontinuitet i bemanningen, att de äldre får möta så få personer som möjligt, är en förutsättning för trygghet och en stark kvalitetsfaktor i omsorgen. Ambitionen är att på sikt säkerställa att en äldre inte ska möta fler än 12 olika personer från hemtjänsten under en 14-dagars period under förutsättning att det kan göras utan ett ökat antal delade turer.
 - Målbildindikator: Antalet personal en hemtjänsttagare möter under en 14-dagars period ska inte överstiga 12.*

Målet bedöms inte ha uppnått då antalet personal en hemtjänsttagare möter i genomsnitt var 16 under år 2017.

Tabell 16. Kontinuitet i bemanningen

Kommunens bedömning	Deloitte's bedömning
Ej uppnått.	Ej uppnått.

Integration mellan hemsjukvård och hemtjänst ska öka

- Sedan årsskiftet 2012/2013 bedrivs hemsjukvården i kommunal regi. Fortsatta insatser måste göras för att öka integrationen mellan hemsjukvård och hemtjänst och därigenom öka kvalitén för den enskilde. Det riskförebyggande arbetet för äldre i ordinärt boende ska öka.

- o *Målkriterier: Åtgärder mot risk för fall, undernäring, trycksår och nedsatt munhälsa ska öka.*

Målet har följts upp i årsredovisningen. Andelen åtgärdsplaner i de fall där risker identifierats har ökat från drygt 60 % till 80 %. Målet bedöms vara uppnått per bokslutet.

Tabell 17. Integration mellan hemsjukvård och hemtjänst ska öka

Kommunens bedömning	Deloitte's bedömning
Uppnått.	Uppnått.

Från utanförskap till egenförsörjning

- Kommunen ska arbeta aktivt med att hjälpa människor från utanförskap till egenförsörjning. Socialtjänsten ska tillsammans med arbetsmarknadsavdelningen, arbetsförmedlingen, försäkringskassan, Region Jönköping m.fl. löpande ta initiativ till projekt och insatser i syfte att ge fler kvinnor och män möjlighet att lämna ett försörjningsstödsberoende.
 - o *Målkriterier: Resultatet vid avslut av kommunens arbetsmarknadsåtgärder till personer med långvarigt bidragsberoende av försörjningsstöd till arbete, studier eller annan typ av ersättning ska förbättras.*
 - o *Målkriterier: Statistik över långvarigt bidragsberoende av försörjningsstöd*

Statistiken i årsredovisningen visar att andelen långvarigt bidragsberoende av försörjningsstöd minskat jämfört med föregående år.

Målet har följts upp i årsredovisningen genom beskrivning av vidtagna åtgärder för förbättrad måluppfyllelse. Av årsredovisningen framgår att andelen deltagare i arbetsmarknadsåtgärder som lyckats bryta behovet av försörjningsstöd är på liknande nivåer år 2017 som föregående år.

Kommunstyrelsen gör den sammanvägda bedömningen att måluppfyllelsen är god. Vår bedömning (då andelen deltagare i arbetsmarknadsåtgärder som lyckats bryta bidragsberoende inte förbättrats) är att det är osäkert om målet uppnås.

Tabell 18. Från utanförskap till egenförsörjning

Kommunens bedömning	Deloitte's bedömning
Uppnått.	Osäkert om målet uppnåts.

Tabell 19. Kommunstyrelsens bedömning måluppfyllelse: Verksamhet

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal osäker bedömn.	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätta mål
4	3	0	1	0

Arbetsgivare

Kommunen har antagit tre verksamhetsrelaterade mål med målkriterier som berör området arbetsgivare.

De kommunanställda ska återspegla befolkningens sammansättning

- De kommunanställda ska återspegla befolkningens sammansättning. Andelen anställda kvinnor och män i Jönköpings kommun med utländsk bakgrund ska öka under mandatperioden.
 - o *Målordikator: Andelen anställda med utländsk bakgrund ska öka.*

Målordupfyllelsen har följts upp i bokslutet och bedöms som uppnått. Andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat med 1,3 % sedan föregående år.

Tabell 20. De kommunanställda ska återspegla befolkningens sammansättning

Kommunens bedömning	Deloittes bedömning
Uppnått.	Uppnått.

Minskad sjukfrånvaro

- Sjukfrånvaron hos kommunens medarbetare ska minska under mandatperioden. Särskild vikt ska ägnas anställda kvinnor eftersom sjukfrånvaron är avsevärt högre bland dem än bland män.
 - o *Målordikator: Totala sjukfrånvaron i procent bland de kommunalt anställda ska minska.*

Sjukfrånvaron har följts upp i årsredovisningen för perioden mars-december och har vid bokslutsdagen minskat med 0,4 %. Pga. byte av personalsystem i mars 2016 är jämförelse mot hela år 2016 ej möjligt. Målet bedöms vara uppnått.

Tabell 21. Minskad sjukfrånvaro

Kommunens bedömning	Deloittes bedömning
Uppnått.	Uppnått.

Lönegapet mellan kvinnor och män ska minska

- Lönegapet mellan män och kvinnor ska fortsätta att minska under mandatperioden. Satsningar på kvinnodominerade grupper ska fortsätta.
 - o *Målordikator: Lönegapet mellan män och kvinnors löner i procent.*

Målordupfyllelsen har följts upp vid bokslutet. Till följd av 2017 års löneöversyn har kommunens lönegap minskat till 2,39 %. Målet om att lönegapet ska minska bedöms vara uppnått.

Tabell 22. Lönegapet mellan kvinnor och män ska minska

Kommunens bedömning	Deloittes bedömning
Uppnått.	Uppnått.

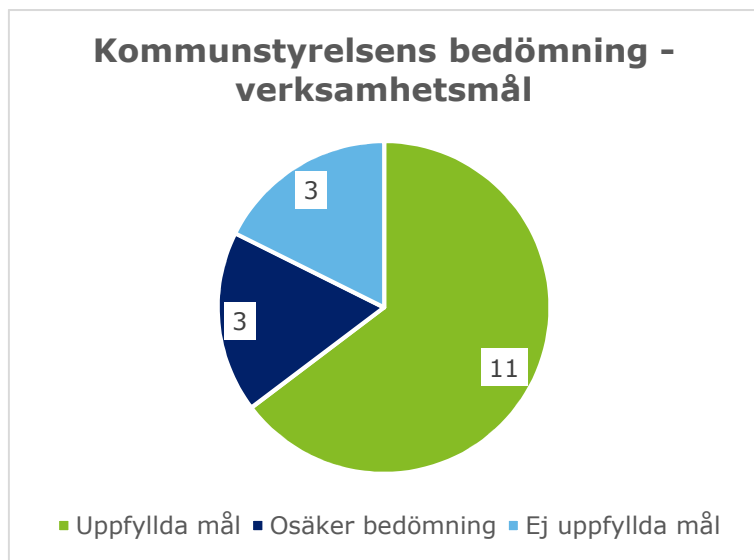
Tabell 23. Kommunstyrelsens bedömning målordupfyllelse: Arbetsgivare

Antal mål	Antal uppnådda mål	Antal osäker bedömn.	Antal ej uppnådda mål	Antal ej mätta mål
3	3	0	0	0

Iakttagelse

I årsredovisningen har uppföljning presenterats av de mål som har antagits i VIP. Totalt har kommunfullmäktige antagit 17 verksamhetsmål varav samtliga har mätts i årsredovisningen. Vi har noterat att andelen ej mätta

verksamhetsmål i år har minskat jämfört med föregående års bokslut per 2016-12-31 (då 2 av 16 mål ej kunde mätas). Av de verksamhetsrelaterade målen bedömer kommunstyrelsen att 11 mål har uppnåtts och 3 mål inte har nåtts. För 3 av målen är kommunstyrelsen osäker på uppfyllelsen. Av fullmäktiges antagna mål är således 65 % uppfyllda, 17,5 % har osäker bedömning och 17,5 % har ej uppnåtts per 31 december 2017.

Vi noterar att kommunstyrelsen inte formulerat någon konkret bedömning av målnöjdhetsgraden för 5 av målen i årsredovisningen. För dessa mål har information dock rapporterats i sådan utsträckning att vi kunnat bedöma målnöjdhetsgraden.

Vår bedömning av målnöjdhetsgraden skiljer sig ifrån kommunstyrelsens. Utifrån den information som presenterats i årsredovisningen bedömer vi att 7 verksamhetsmål har uppnåtts, 1 mål har osäker bedömning, 8 mål har ej uppnåtts och 1 mål har ej mätts per 2017-12-31.

Kommunens sammantagna bedömning är att målnöjdhetsgraden överlag är förenlig med god ekonomisk hushållning. Med hänsyn till att kommunen endast uppnått 65 % av antagna mål (41 % enligt vår bedömning) är vår sammantagna bedömning dock att kommunens målnöjdhetsgrad endast delvis är förenlig med god ekonomisk hushållning.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen och nämnderna att fortsätta arbeta för ökad målnöjdhetsgrad.

Vidare rekommenderar vi kommunen att för varje enskilt verksamhetsmål lämna sin konkreta bedömning av målnöjdhetsgraden.

2.3 Granskning av väsentliga resultat- och balansposter

Enligt KRL 5:1 ska resultaträkningen redovisa samtliga intäkter och kostnader samt hur det egna kapitalet förändrats under året. Balansräkningen ska enligt KRL 5:2 redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen.

Resultaträkningen 2017 jämförelse mot föregående år

Nedan följer ett sammandrag av kommunens resultaträkning för år 2017 och år 2016 vilka presenteras i årsredovisningen.

Tabell 2: Utdrag ur kommunens resultaträkning år 2017 och år 2016

Nämnd/verksamhet (mkr) skattefinansierad	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017	Föränd- ring Utfall/budget	Föränd- ring, %	Föränd- ring 2016/2017
Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen m.m	-252	-275	-253	22	-8%	-1
Valnämnd, Överförmyndarnämnd, Revision	-12	-12	-14	-2	17%	-2
Stadsbyggnadsnämnd	-131	-141	-130	11	-8%	1
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-17	-21	-18	3	-14%	-1
Teknisk nämnd	-248	-252	-210	42	-17%	38
Barn- och utbildningsnämnd	-2 556	-2668	-2 666	2	0%	-110
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	-639	-671	-673	-2	0%	-34
Kultur- och fritidsnämnd	-253	-253	-252	1	0%	1
Äldrenämnd	-1376	-1449	-1481	-32	2%	-105
Socialnämnd	-1348	-1384	-1473	-89	6%	-125
Nämndernas nettokostnader	-6 832	-7 126	-7 170	-44	1%	-338
Affärsverksamhet	8	3	11	8		3
Reavinster, fastighetsförsäljning	77	0	161	161		84
Nedskrivningar	-1	0	-5	-5		-4
Kommungemensamma kostnader/intäkter	-12	-48	-39	9		-27
Verksamhetens nettokostnader	-6 760	-7 171	-7 042	129		-282
Eliminering koncerninternt	15		13			-2
Skatteintäkter	5 877	6119	6 158			281
Generella statsbidrag och utjämnning	1 086	1102	1 109			23
Finansiella intäkter	74	73	55			-19
Finansiella kostnader	-24	-32	-32			-8
Årets resultat	268	91	261			-7

De väsentligaste förklaringarna till årets resultat och budget jämfört med föregående år är följande:

Kommunfullmäktige, kommunstyrelse m.m.

nettokostnader ligger i nivå med föregående år men understiger budget med 22 mkr. Avvikelse mot budget förklaras av vakanta tjänster och projekt som inte har genomförts.

Tekniska nämndens nettokostnader är ca 40 mkr lägre jämfört med föregående år och budget. Minskningen förklaras främst av projekt som skjuts på framtiden, återhållsamhet i underhållsplaner samt högre intäkter/bättre resultat vid genomförda projekt.

Barn- och utbildningsnämndens nettokostnader ligger i nivå med föregående år men har ökat med ca 110 mkr jämfört med föregående år. Ökningen förklaras främst av ökade elevantal.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd nettokostnader ligger i nivå med föregående år men har ökat med 34 mkr jämfört med föregående år. Ökningen förklaras av ökade aktiviteter inom vuxenutbildningen.

Äldrenämndens nettokostnader har ökat jämfört med föregående år och budget (105 mkr respektive 32 mkr). Procentuell förändring jämfört med budget är marginell. Ökade kostnader jämfört med föregående år förklaras främst av ändrad demografi samt en högre kostnadsökning av boendeplatser i relation till omsorgsprisindex.

Socialnämndens nettokostnader har ökat jämfört med föregående år och budget (125 mkr respektive 89 mkr). Avvikelserna förklaras av kraftiga volymökningar.

Ökade kostnader om 125 mkr jämfört med föregående år fördelar sig enligt följande.

- Nettokostnader för personlig assistans ökar med 49,1 mkr.
- Nettokostnader för barn- och ungdomsvård ökar med 36,7 mkr.
- Volymökning inom funktionshinderomsorgen beräknas kosta 24,3 mkr.

Högre kostnader om 89 mkr jämfört med budget hänför sig till barn och ungdomsvård (46 mkr) samt funktionshinderomsorg (49 mkr).

Reavinster fastigheter och realiserad värdeökning för exploateringsfastigheter uppgår till 161 mkr.

De större vinsterna hänför sig till följande försäljningar:

- Stigamo 81 mkr
- Vingpennan 31 mkr
- Åsen 14 mkr
- Drättinge 6 mkr
- Hedenstorp 5 mkr
- Ekhagen 5 mkr
- Barnarps-Kråkebo 10 mkr

Skatteintäkterna och generella statsbidrag/utjämning ökar jämfört med föregående år med totalt 304 mkr. Detta kan jämföras med en ökning av nämndernas nettokostnad om 338 mkr. Ökade nettokostnader i relation till en mindre ökning av skatteintäkter har finansierats med ökade realisationsvinster från fastigheter.

Kommunen har även i år ökat andel invånare i arbete samt att lönerna ökat jämfört med föregående år vilket medför högre skatteintäkter.

Finansiella intäkter och kostnader ligger i nivå med föregående år.

Årets nettoresultat

Totalt uppgår kommunens resultat till 261 mkr. Om realisationsvinster från fastigheter och realiserade värdeökningar för exploateringsfastigheter exkluderas är resultatet 100 mkr.

Iakttagelse

Vår analys av kommunens totala resultaträkning i relation till föregående period och budget visar inte på några väsentliga oförklarade differenser.

Balansräkningen

Nedan följer ett sammandrag av kommunens balansräkningar vilka presenteras i årsredovisningen. Därefter följer en analys av väsentliga balansposter och fluktuationer.

Tabell 6: Balansräkning

Mkr	2017	2016	Förändring
Mark, byggnader och tekniska anl.	6 387	6 050	337
Maskiner och inventarier	432	397	35
Aktier och andelar	328	328	0
Långfristiga fordringar	3 521	3 396	125
Förråd och exploateringsfastigheter	72	106	-34
Kortfristiga fordringar	800	755	45
Kassa och bank	4	155	-151
SUMMA TILLGÅNGAR	11 544	11 187	357
Eget kapital vid årets ingång	4 025	3 752	273
Årets resultat	261	268	-7
Övrig förändring av eget kapital	-4	5	-9
Avsättningar för pensioner	458	437	21
Avsättningar (deponin)	51	59	-8
Långfristiga skulder	5 163	5 154	9
Kortfristiga skulder	1 590	1 512	78
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	11 544	11 187	357

Materiella anläggningstillgångar

Förändringar i anläggningsregistret aktiveras i balansräkningen en gång per månad för VAF (Vatten, Miljö och Avfall) och en gång per år för kommunen med de transaktioner som har inträffat.

Anläggningsregistret är inte fullt ut anpassat till komponentredovisningen. Under 2017 infördes komponentredovisning för nyanskaffade anläggningar. För anläggningar som har anskaffats innan införandet av komponentredovisning finns det ingen plan på hur man ska hantera komponentredovisningen.

Som framgår av årsredovisningen har nettoinvesteringar för den skattefinansierade och affärsverksamheten genomförts med ca 800 mkr. Budgeterat anslag för år 2017 för de båda verksamheterna är 1 173 mkr. Kommunen har fört över ca 161 mkr från år 2016 till år 2017 gällande projekt som inte har avslutats. Årets investeringar motsvarar ca 68 % av budgeterat anslag. För år 2017 har kommunstyrelsen lämnat förslag till en ombudgetering om ca 138 mkr som förs över till år 2018.

Årets totala avskrivningar uppgår till ca 425 mkr, vilket är 16 mkr högre än föregående år. Totala nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar som belastar resultatet är ca 5 mkr, jämfört med ca 2 mkr under föregående år. Nedskrivningarna avser ett flertal olika fastigheter.

Försäljning av anläggningstillgångar uppgår till ca 2 mkr och realisationsvinsten för mark och byggnader uppgår till ca 14 mkr exklusive exploateringsfastigheter.

Mark, byggnader och tekniska anläggningar 6 386 mkr (6 050 mkr)

Investeringar i byggnader, mark och tekniska anläggningar har gjorts om ca 657 mkr. Fastigheter har sålts för 2 mkr och realisationsvinsten uppgår till ca 14 mkr. Planenliga avskrivningar har gjorts med 312 mkr, nedskrivning har skett om ca 5 mkr.

Maskiner och inventarier 432 mkr (397 mkr)

Maskiner och inventarier har anskaffats för ca 142 mkr. Årets försäljning uppgår till 1 mkr och realisationsvinsten uppgår till ca 5 mkr. Årets planenliga avskrivningar är ca 106 mkr och inga nedskrivningar har gjorts.

Iakttagelse

Enligt RKR 11.4 ska anläggningstillgångar där livslängden på olika komponenter är väsentlig delas upp på dessa komponenter. Respektive komponent ska skrivas av separat. Kommunen har påbörjat arbetet med komponentredovisning för nyanskaffningar under året. Tillgångar anskaffade innan 2017 redovisas ej enligt komponentmetoden. Detta tycker vi inte är tillfredsställande då regelverket har funnits sedan 2014. Det är även viktigt att kommunen till dess att komponentavskrivningen är implementerad upplyser i sina redovisningsprinciper om vilka avvägningar och prioriteringar som har gjorts samt om den ekonomiska effekt en implementering av komponentavskrivning hade medfört.

Vi rekommenderar kommunen att beakta komponentredovisning och säkerställa att samtliga anläggningstillgångar redovisas enligt RKR 11.4, materiella anläggningstillgångar.

Aktier och andelar 328 mkr (328 mkr)

Jönköpings kommun har andelar i aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser och bostadsrättsföreningar. I samband med granskningen av aktier och andelar har vi gjort en avstämning mot kommunens underlag. Innehaven är oförändrade under år 2017.

Iakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens innehav av aktier och andelar inte skulle vara upptaget till ett korrekt belopp.

Långfristiga fordringar 3 521 mkr (3 396 mkr)

Kommunen har under år 2017 emitterade obligationer via ett så kallat MTN-program samt ett certifikatprogram. Dessa har delvis blivit omplacerade i Europeiska Investerings Banken. För utförligare information se nedan rubrik "Långfristiga skulder". Utifrån denna upplåning har kommunen sedan i sin tur lånat ut ca 3 520 mkr till Jönköpings Rådhus AB koncernen.

Iakttagelse

Vi har gjort en avstämning av posten mot underlag. Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens långfristiga fordringar inte skulle vara upptagna till rätt belopp.

Kortfristiga fordringar 800 mkr (755 mkr)

Posten kortfristiga fordringar består av kundfordringar, förutbetalda kostnader, upplupna intäkter, slutavräkning kommunalskatt, kommunal fastighetsavgift samt övriga

kortfristiga fordringar. Posten kundfordringar och moms kommenteras nedan.

Kundfordringar 315 mkr (207 mkr)

Kommunen gör löpande avstämningar av sina kundfordringar. Reservering för osäkra kundfordringar görs av samtliga kundfordringar förfallna över 6 månader. Vi har gjort en avstämning av posten genom att ta del av kommunens underlag.

Iakttagelse

Vi har inte noterat något som indikerar ett felaktigt värde av kundfordringarna.

Moms 47 mkr (55 mkr)

Kommunen redovisar månadsvis moms till Skatteverket och sedan betalas det via skattekontot. Momsfordran i bokslutet avseende november och december har stämts av mot underlag samt skattedeklarationerna som är skickade till Skatteverket.

Iakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunen inte har en tillförlitlig rutin vad gäller kommunens redovisning och inbetalning av moms.

Kassa och bank 4 mkr (155 mkr)

Posten består av banktillgodohavanden och handkassor som finns ute i verksamheten. Betalningar skedde i slutet av 2017 varför behållningen är lägre jämfört med föregående år. Vidare finns över 100 mkr i utestående kundfordringar som

inte blivit betalda innan årsskiftet vilket förklarar minskningen av kassa behållningen.

Vi har granskat kommunens avstämning av handkassor mot huvudboken.

Iakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens kassa och bank inte skulle vara upptagen till ett korrekt belopp.

Eget kapital 4 282 mkr (4 025 mkr)

Kommunens egna kapital har ökat med ca 257 mkr. Denna förändring består dels av årets resultat om ca 261 mkr samt en övrig förändring av eget kapital om ca -4 mkr hänförlig till justering av resultatfond.

Iakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens egna kapital är felaktigt redovisat.

Avsättningar för pensioner 458 mkr (437 mkr)

Kommunen har avsättningar för pensioner.

Vi har stämt av avsättningen för pensioner mot externa underlag.

Iakttagelse

Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens pensionsavsättning inte skulle vara upptagen till ett korrekt belopp.

Avsättningar för återställande av deponi Hult 51 mkr (59 mkr)

Kommunen har ett åtagande att sluttäcka avfallsdeponin i Hult. Kommunen har under år 2016 haft kostnader om ca 7 mkr samt 8 mkr under år 2017 relaterat till sluttäckningen. Ingen ny avsättning har gjorts under 2017.

Iakttagelse

Vi har noterat att kommunen har gjort en bästa bedömning gällande vad avsättningen för deponin i Hult bör uppgå till. Vi har inte noterat något som ger oss en anledning att göra en annan bedömning. Dock bör kommunen fortsätta ompröva sin bästa bedömning inför kommande bokslut.

Långfristiga skulder 5 163 mkr (5 154 mkr)

Kommunens långfristiga skulder har ökat med ca 9 mkr jämfört med föregående år. Förändringen är hänförlig till ökning av investeringsfond för VA samt periodiserades anläggningsavgifter. Nettoupplåningen har minskat med 30 mkr och ökningen avser investeringsfond för VA om 24 mkr och periodiserade anläggningsavgifter om 15 mkr.

Kommunen har under år 2017 delvis återbetalat obligationer i ett MTN-program samt ett certifikatprogram. Vidare har kommunen i år minskat upplåningen via Kommuninvest. Slutligen har man ökat upp sin upplåning via Europeiska Investeringsbanken.

MTN-programmet är inriktat på den långfristiga finansieringen och certifikatprogrammet tryggar den kortfristiga betalningsberedskapen. Via programmen kommer lånen kontinuerligt att omsättas till nya lån, ingen kortfristig del finns därför upptagen som ska amorteras nästa år.

Förändringen av långfristiga lån är hänförlig till ökad upplåning om 339 mkr samt amortering av lån om 330 mkr. Kommunen har gjort en nyupplåning om 300 mkr via Europiska Investeringsbanken samt ca 39 mkr i sin VAF verksamhet. Vidare har kommunen i år amorterat en del av lånen som finns via Kommuninvest, MTN-programmet samt certifikatprogrammet om totalt 330 mkr.

Iakttagelse

Vi har gjort en avstämning av posten mot underlag. Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens långfristiga skulder inte skulle vara upptagna till rätt belopp.

Kortfristiga skulder 1 590 mkr (1 512 mkr)

Posten kortfristiga skulder består av leverantörsskulder, personalens skatter och arbetsgivaravgifter, övriga kortfristiga skulder, semesterlöneskuld, löneskatt, upplupna räntekostnader, upplupna pensionskostnader individuell del, förutbetalda intäkter, övriga upplupna kostnader m.m. Nedan följer en analys av väsentliga delar av posten.

Leverantörsskulder 233 mkr (213 mkr)

Kommunens centrala ekonomikontor stämmer varje månad av leverantörsreskontran mot huvudboken. Ökningen om 20 mkr avser en bankdag mindre i år jämfört med föregående år och är i nivå med den mängden leverantörsskulder som bokförs per dag i kommunen.

Iakttagelse

Vi har gjort en avstämning av posten mot underlag. Vi har inte noterat något i vår granskning som tyder på att kommunens leverantörsskulder inte skulle vara upptagna till rätt belopp.

Personalrelaterade skulder 749 mkr (710 mkr)

Vi har stämt av personalens skatter och arbetsgivaravgifter mot inlämnade deklarationer och semesterlöneskulden mot semesterlöneskuldlista. Posten har ökat något jämfört med föregående år vilket framförallt förklaras av att kommunen har ca 290 fler tillsvidare och visstidsanställda i år jämfört med föregående år och därmed högre sociala avgifter, semesterskuld och pensionskostnader.

Iakttagelse

Vi har inte noterat något som indikerar ett felaktigt värde av de personalrelaterade skulderna.

2.4 Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen ska enligt KRL 8:2 innehålla en resultaträkning och en balansräkning som utgör en sammanställning av kommunens resultaträkning och resultaträkningarna för de övriga juridiska personer i vilka kommunen har ett betydande inflytande.

Redovisningen skall vidare innehålla en balansräkning som utgör en sammanställning av kommunens balansräkning och balansräkningar för de övriga juridiska personer i vilka kommunen har ett betydande inflytande.

Enligt rekommendation nr 8.1 från Rådet för kommunal redovisning är det god redovisningssed att inkludera en kassaflödesanalys.

Iakttagelse

Vi har granskat den sammanställda redovisningen och tillhörande tilläggsupplysningar utan anmärkning. Vi anser att den sammanställda årsredovisningen uppfyller kraven enligt KRL.

2.5 Årsredovisningens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

Enligt KRL 3:1 ska årsredovisningen redogöra för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut.

Genom granskning och analyser presenterade under 2.1 har vi kontrollerat att årsredovisningen uppfyller kraven enligt KRL 3.

Iakttagelse

Vår bedömning är att årsredovisningen i allt väsentligt innehåller uppgifter som är väsentliga för att bedöma verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning. Vi bedömer räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande.

Vid genomgång av kommunens avstämningar av balansposter noteras att det i efterhand inte är möjligt att verifiera att avstämning har skett. Vår rekommendation är att kommunen i samband med bokslut sammanställer samtliga avstämningsbilagor där det tydligt framgår att avstämning har skett mot underliggande underlag och om några avvikelser finns mellan huvudbok och underlag. Vidare

bör även externa underlag bifogas så att avstämning av balansposterna kan kontrolleras i efterhand.

2.6 Balanskravet

Vi har granskat att Jönköpings kommun uppfyller balanskravet. Kommunen redovisar en balanskravsavstämning enligt kommunallagens krav i förvaltningsberättelsen under rubriken "Avstämning mot balanskrav".

Det balanserade resultatet är enligt resultaträkningen ca 261 mkr. Detta resultat har justerats med -19 mkr avseende reavinster på anläggningstillgångar. Justerat resultat för året uppgår då till 242 mkr. Det lagstadgade balanskravet för 2016 är även det uppfyllt. Balanskravsresultatet för 2016 uppgick till 248 mkr efter justeringar.

Iakttagelse

Vi har inte noterat något som indikerar att balanskravet inte är uppfyllt.

2.7 Jämförelse med liknande kommuner

I syfte att få en bild av Jönköpings kommuns ställning har finansiella nyckeltal jämförts med andra kommuner.

Kommuner som har inkluderats i jämförelsen är Linköping, Norrköping, Helsingborg, Örebro, Västerås och Umeå.

Jämförelse har gjorts dels av kommunerna och dels av kommunkoncernerna.

De nyckeltal som jämförts är;

- Årets resultat i relation till skatteintäkter
- Investeringar i relation till skatteintäkter (endast kommunen)
- Eget kapital i relation till totalt kapital
- Eget kapital i relation till totalt kapital inklusive pensionsåtaganden före 1998 (endast koncernen)

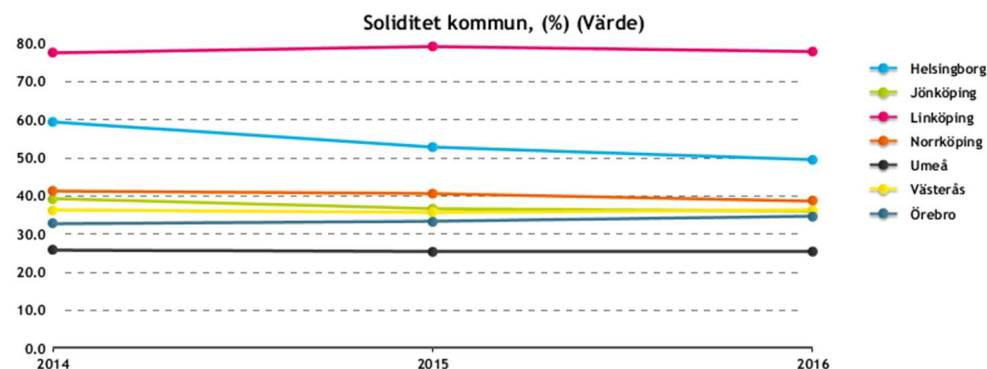
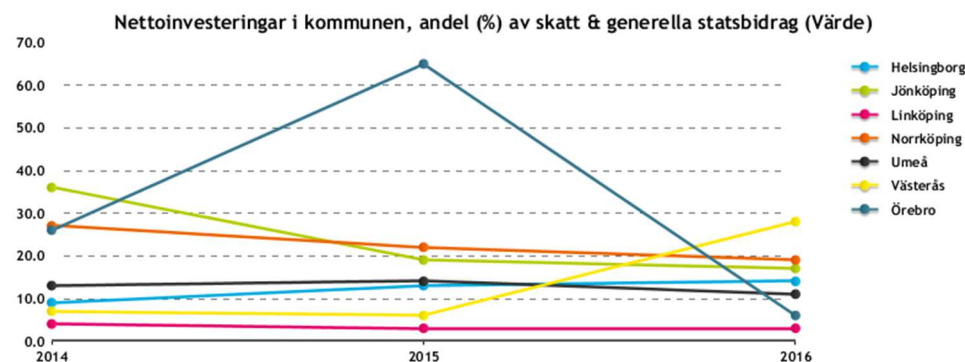
Informationen har hämtats från Kolada (kommun- och landstingsdatabasen) och avser år 2014-2016. Deloitte har inte kvalitetssäkrat de inhämtade nyckeltalen och de kan kräva viss tolkning. Nyckeltalen har använts i syfte att ge en indikation på Jönköpings ställning i förhållande till kommuner av motsvarande storlek.

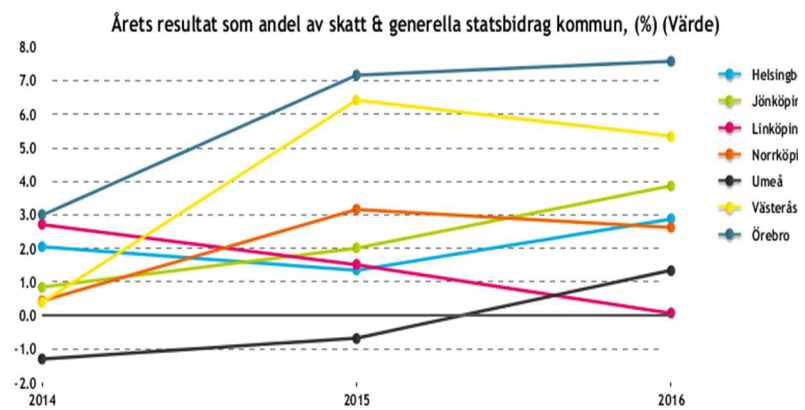
I skatteintäkter har även generella statsbidrag inkluderats.

De kanske viktigaste noteringarna av nedan jämförelser är att Jönköpings kommunkoncerns soliditet inklusive pensionsåtagande för år 2014-2016 är lägst bland de

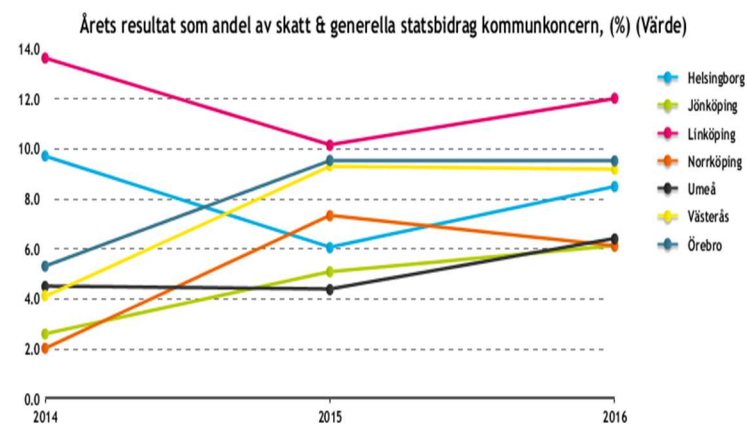
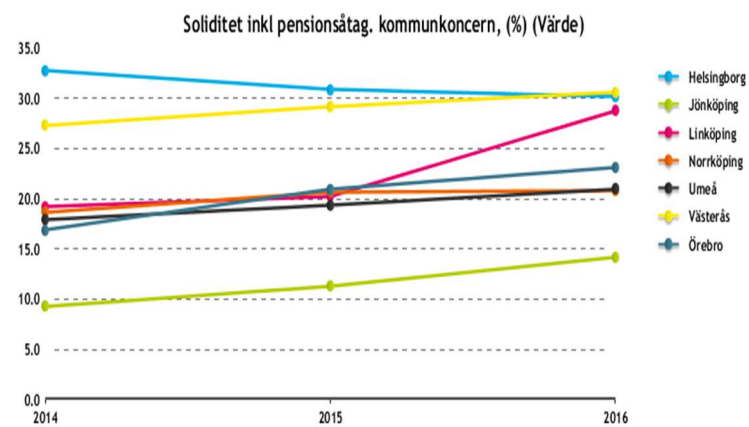
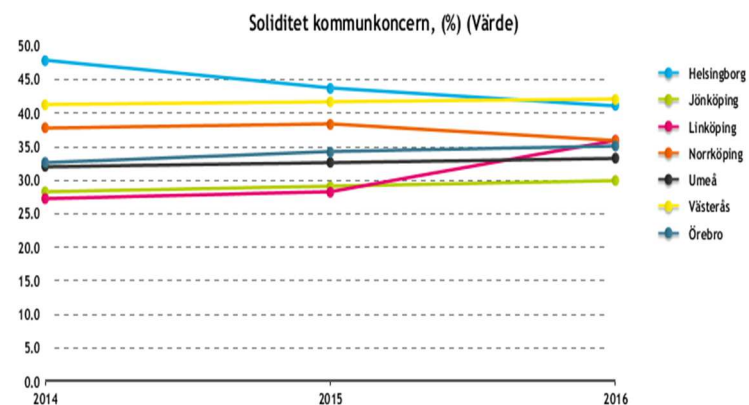
kommuner som ingår i jämförelsen. Koncernens soliditet exklusive pensionsåtaganden är även den bland de lägsta under samtliga jämförda år och lägst år 2016.

Kommunen

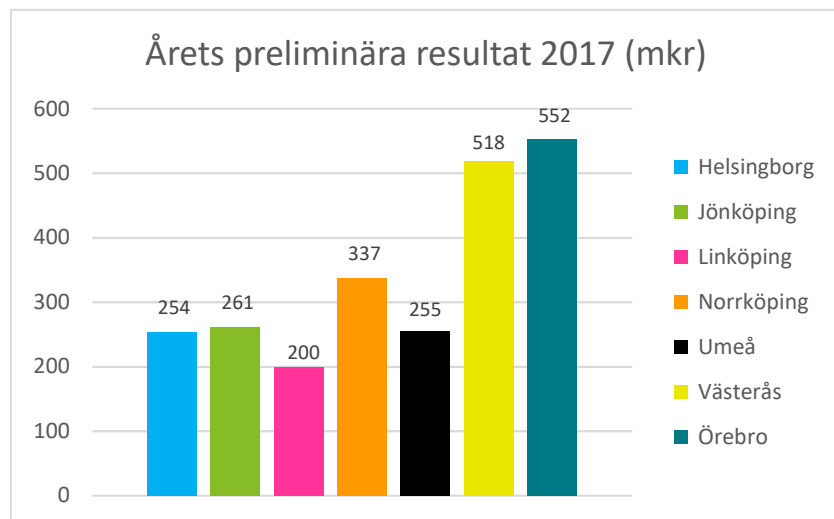
Kommunkoncernen

Årets resultat kommunen 2017

Preliminära resultat har även inhämtats från de olika kommunerna via Statistiska centralbyråns preliminära resultat för 2017.

Vid jämförelse i diagrammet nedan kan konstateras att Jönköping har medianresultatet för 2017 bland de sju jämförda kommunerna, med något högre resultat än Umeå och Helsingborgs kommun. Vi noterar att två av de jämförda kommunerna (Örebro och Västerås) har väsentligt högre preliminära resultat än övriga fem.

Deloitte erbjuder tjänster inom revision, skatterådgivning, business consulting och finansiell rådgivning till offentliga och privata klienter inom en mängd branscher. Med ett globalt nätverk av medlemsfirmor i mer än 150 länder, kan Deloitte erbjuda spetskompetens av världsklass och djup lokal expertis för att hjälpa klienter med de insikter de behöver för att ta itu med sina mest komplexa utmaningar. Samtliga 244 000 medarbetare i nätverket arbetar för att nå den gemensamma visionen – To be the standard of excellence.

Med Deloitte avses en eller flera av Deloitte Touche Tohmatsu Limited, en brittisk juridisk person, och dess nätverk av medlemsfirmor, som var och en är juridiskt åtskilda och oberoende enheter. För en mer detaljerad beskrivning av den legala strukturen för Deloitte Touche Tohmatsu Limited och dess medlemsfirmor, besök www.deloitte.com/about.